

Verborgen omgang

Leesavonden

*Gods verborgen omgang vinden
Zielen daar Zijn vrees in woont.
't Heilgeheim wordt aan Zijn vrinden
Naar Zijn vreêverbond getoond.*

Geen psalm is in de gemeente van de Heere meer bekend, geliefd en in gebruik dan psalm 25. Allen die de Heere vrezen, vinden in dit lied hun smekingen en gebeden, hun schuldgevoel en behoefte om vergeving, hun hoop en verwachting uitgesproken, het meest als zij in druk en lijden zijn. David begint, waar voor elk godvruchtig gemoed altijd het begin moet zijn: *'Tot U, o HEERE, hef ik mijn ziel op'.*(...)

In vers 14 gaat David verder:

'De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen; en Zijn verbond, om hun die bekend te maken'.

Het duidt het 'verborgen verkeer' van God aan met degenen die Hem vrezen. Dat intieme vriendschapsverbond en verborgen leven met de Heere, waarin Hij aan Zijn vrienden de diepe verborgenheden van het heil bekendmaakt. Hierin is iets onuitsprekelijks, het is in waarheid een bijzonder, een geheim onderwijs, dat de Heilige Geest, Die de diepten van God onderzoekt, aan de kinderen van God geeft. Lodenstein zegt ervan: *'Hier komt noch vroom, noch onvroom bij'.* Het is een heilgeheim tussen God en de ziel die Hem zoekt.

David licht hier even de sluier op van zijn verborgen zielenleven, hij spreekt uit zijn ervaring. In dat verborgen verkeer met God lag het geheim van al zijn kracht en wijsheid, bovenal in zware en moeilijke tijden. Daarom betuigt hij: *'Mijn ogen zijn geduriglijk op den HEERE, want Hij zal mijn voeten uit het net uitvoeren'* (vers 15). Allen die de Heere vrezen en de verborgen omgang met Hem kennen, begrijpen David hier. Zijn smachtende zielsoog is onafgebroken op de Vriend van zijn ziel gevestigd, van Hem verwacht hij redding.

Wat een voorrecht, door God geleerd te zijn en te worden, en te delen in een dergelijke nauwe en zoete vriendschap met God, zoals Hij ons tot vertrouweling van Zijn geheimen maakt. Wie hierin deelt, smaakt de honingdruppels uit de rotssteen Christus. In hem vervult de Heiland Zijn Woord: *'Indien iemand Mij liefheeft, die zal Mijn Woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben, en Wij zullen tot hem komen, en zullen woningen bij hem maken'.*

Kent u iets van dat verborgen leven met God in Christus? O, zie en erken dan het genadige en onuitsprekelijke voorrecht om met God in vriendschap te staan en door Hem geleerd te worden van de weg die u moet gaan. U kunt uw geluk niet naar waarde schatten. Of is er een hogere gunst en eer voor

een schuldige, dwaze en onreine zondaar of zondares, dan zijn God zo dichtbij te hebben en deelgenoot van Zijn geheimen te zijn?

Het is geen inbeelding, geen dweperij maar waarheid en werkelijkheid, dat God in Christus door Zijn Heilige Geest woningen in de harten van zondaren wil maken.

(overgenomen uit: praktische uitleg van de Psalmen door J.H.Donner).

Over dit tere onderwerp, de verborgen omgang met de Heere, willen wij proberen te spreken met elkaar naar aanleiding van de onderstaande gespreksvragen.

Lees Bijlage 1: DE PURITEINSE KUNST VAN HET MEDITEREN

Vraag 1. Wat zou een oorzaak zijn dat er weinig opwas in de genade is bij veel kinderen van God?

Vraag 2. Geef een ander woord voor 'mediteren'.

Vraag 3. Is mediteren alleen een zaak van het hart of wordt het verstand ook ingeschakeld?

Vraag 4. Noem eens 4 bronnen om uit te putten voor uitvoerige overdenking.

Vraag 5. Wat is het verschil tussen studeren en mediteren?

Vraag 6. Hoe noemt Calvijn de psalmen?

Lees Bijlage 2: BRAKEL, VAN DE EENZAAMHEID

A.

Vraag 7. Hoe beschrijft Brakel het begrip 'eenzaamheid'?

Vraag 8. Raadt Brakel hier de mensen aan om in het klooster te gaan?

Vraag 9. De eenzaamheid zoeken om in heilige dingen bezig te zijn, raadt Brakel zijn lezers. Wat zijn dan deze 'heilige dingen'?

Vraag 10. Zijn er voorschriften wat betreft de plaats waar wij deze eenzaamheid moeten zoeken of de lichamelijke houding die wij moeten aannemen?

Vraag 11. Kun je verborgen omgang met God hebben terwijl je in gezelschap van mensen bent?

Zo ja, hoe is dat, wat ervaar je dan?

Misschien hebt u weinig gelegenheid om u af te zonderen van de mensen.

Vraag 12. Is de Heere aan dit middel (afzondering) gebonden om Zijn verborgen omgang te doen ondervinden?

Lees B. Neem de raad die vader Brakel hier geeft ter harte.

Vraag 13. 'De Heere ziet op het oogmerk, en dat is Hem telkens aangenaam'. Kun je deze zin met je eigen woorden weergeven?

Lees Brakel C.

Lees Bijlage 3: fragment uit een preek van ds.Visser.

Vergelijk de volgende gedeelten met elkaar: (Ds.Visser zegt hetzelfde als ds.Brakel, zij het wat uitgebreider en met woorden van deze tijd)

Brakel:

Welaan dan, kinderen van God, zoekt het aangezicht van Uw Vader in het verborgene, en neemt soms tijd, en zoekt eenzame plaatsen, om daar te worstelen, te bidden, te schreien, te roepen, te wachten op de vertroosting des Heeren; want:

Het is nodig om ons telkens te herstellen van die wangestalte, die wij in het aardse gewoel telkens bekomen. Het aards gewoel is zeer bekwaam om de gemeenzame omgang met God te verstoren, en ons van God te vervreemden; hier ziet het oog wat, daar hoort het oor wast, waardoor onze hartstochten bewogen worden, en men afgetrokken wordt, om op de zaken te letten, en zo worden onze begeerlijkheden ontstoken, en die ontstoken begeerten brengen dikwijls zondige daden voort, die de ziel kwetsen en bezoedelen. Daar is een betoverende kracht in de schepselen, om ongemerkt ons hart te stelen., en wij worden het dikwijls niet eerder gewaar, dan als wij het kwijt zijn.

Ds. Visser:

De Heere Jezus kwijtraken. Die ervaring kent alleen een kind van God. Zij die weten wat het is om Jezus in het oog te hebben weten ook wat het is om Hem uit het oog te verliezen. En wat blijkt dan ook hier dat zoiets eigenlijk maar heel terloops gebeuren kan. Er is maar weinig voor nodig om Jezus uit het oog te verliezen, om die tere omgang van binnen met Hem kwijt te raken. In tijden wanneer er intieme en verborgen omgang met God om Jezus wil mag zijn is het gevaar zo groot om dat tere leven met de Heere te verliezen.

Vraag 14. Hoe zou het toch komen, dat er maar zo weinig voor nodig is om die tere omgang van binnen met Hem kwijt te raken?

Maar... ziet toe, hebt geen moed in uzelf, maar komt klein, leeg, onbekwaam, uitzierende naar de Heilige Geest, dat Die u leert bidden. Wacht u voor wereldse gedachten, maar voeg bij de eenzaamheid:

DE GEESTELIJKE OVERDENKING

Lees Bijlage 4. Brakel.

A.

De geestelijke overdenking is een Godsdienstige oefening. Deze oefening is niet leeg, lijdelijk afwachten, maar het is een werkzaamheid der ziel.

Vraag 15. Welke werkzaamheden worden hier zoal beoefend?

We lezen hier ook over 'een heilige samenspraak met God, over vragen en antwoord verwachten'.

Lees B.

Vraag 16. Wat is het toch dat steeds opnieuw het verlangen verwekt om zich aan God te gewinnen en met Hem gemeenschap te hebben?

Lees C.

Vraag 17. Wat is het voorwerp van deze geestelijke overdenking:

Zaken die men kent of

Zaken die men nog niet kent, maar verlangt te kennen?

Brakel schrijft meermalen dat het overdenken een werk is van Gods Geest. Wij ondervinden het dat wij dit niet uit onszelf kunnen.

2 Cor. 3:5: niet dat wij van onszelf bekwaam zijn iets te denken, als uit onszelf; maar onze bekwaamheid is uit God.

Lees D

Vraag 18. Wat is in het algemeen het oogmerk(doel) en het einde(resultaat) van de geestelijke overdenking?

Vraag 19. ...ontstoken te worden in de liefde Gods, Gods liefde te geloven en te *gevoelen* en wederom zoetelijk bewogen te worden in de liefde tot God.

Is het dan toch een leven 'op het gevoel'?

Is de geestelijke overdenking ook wel eens zo dat men niet 'zoetelijk bewogen wordt in de liefde van- en tot God'?

God beveelt ons om deze verborgen en weinig geoefende kunst, de geestelijke overdenking, te beoefenen. Deut. 8:2: *En gij zult gedenken aan al de weg, die u de Heere, uw God, deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft.*

Ik zal u geen regels voorschrijven, begin maar en gij zult zelf wel ondervinden, wat weg u best is. alleen gaat uit, als geheel uit de wereld stappende, met een opzet van in die tijd niet anders te willen denken. Laat het hart al biddende uitgaan om Geest en voorkomende genade en bestiering. Ziet gij, dat gij niet beginnen kunt, leest iets in het Woord, of zingt een psalm.

En wat steken daar al nuttigheden in! Het is met God om te gaan, Zijn vriendelijkheid te genieten, het begin van de hemel te smaken, naar Zijn beeld veranderd te worden en de glans van Zijn heerlijkheid op zich te hebben en alles te genieten daar uw ziel lust toe heeft. Wat kunt gij meer op aarde wensen? Wel dan, begeeft u tot deze oefening, gewent u eraan. Het is in het begin zwaar en moeilijk werk, het zal daarna wel gemakkelijker worden. **De Heere zal u niet vergeefs laten zoeken!**

Voor degenen onder jullie die nog wat verder, dieper, willen lezen heb ik nog 3 korte extra bijlagen toegevoegd.

Alle 3 zeer de moeite waard om te lezen! Vooral de bijlage van J.van Lodenstein is een handreiking om het lijden van de Heere Jezus geestelijk te overdenken.

Bijlage 1: DE PURITEINSE KUNST VAN HET MEDITEREN

Een belangrijke oorzaak waardoor er zo weinig groei is onder Christenen, is dat wij zo weinig aan geestelijke kennis doen. Wij besteden maar weinig tijd aan gebed en Bijbellesen, en wij hebben afstand genomen van de praktijk van het mediteren. Hoe tragisch is het dat het schitterende woord *meditatie*, dat ooit beschouwd werd als een kernonderdeel van het Christendom, en 'een noodzakelijke voorbereiding op- en toevoegsel aan het werk van het gebed', tegenwoordig wordt geassocieerd met de onbijbelse spiritualiteit van de New Age beweging. Terecht hebben wij kritiek op hen die zich bezighouden met transcendente meditatie en andere geestesontspannende oefeningen, omdat deze praktijken verband houden met valse religies, zoals het boeddhisme en het hindoeïsme, en niets met de Schrift te maken hebben. Zulke vormen van meditatie zijn er op gericht de geest leeg te maken, om op die wijze los te raken van de wereld en op te gaan in het zogenaamde Kosmische Bewustzijn - dat is heel wat anders dan een aankleven van, luisteren naar en werkzaam zijn voor een levende, persoonlijke God. Toch kunnen we van deze mensen leren hoe groot het belang is van een stille overdenking en voortdurende meditatie.

Vroeger was er in de Christelijke kerk veel aandacht voor een bijbels mediteren, dat bestond uit een losmaken van de zonde en een aankleven aan God en de naaste. In de tijd van de puriteinen hielden veel predikanten de mensen in woord en geschrift voor hoe ze moesten mediteren.

Door het oor te luisteren te leggen bij de puriteinen, kunnen we wellicht de bijbelse praktijk van het mediteren herontdekken voor onze tijd.

Het woord *mediteren* of *overdenken* betekent 'nadenken over' of 'beschouwen'. 'Een vuur ontbrandde in mijn overdenking', zegt David in psalm 39:3. Het betekent ook 'prevelen, mompelen, geluid maken met de mond...het is wat wij noemen: in zichzelf praten. Bij deze vorm van meditatie herhaalde men ook zachtjes in zichzelf Schriftgedeelten die men van buiten had geleerd.

De Bijbel spreekt vaak over mediteren. 'En Izak was des avonds uitgegaan om te mediteren in het veld', zo vermeldt Genesis 24:63 (Eng.vert.).

Het mediteren komt echter in de Psalmen vaker aan de orde dan in alle andere Bijbelboeken bij elkaar. Psalm 1 zegt dat die mens welgelukzalig is, die des Heeren wet dag en nacht overdenkt. In psalm 63:7 zegt David dat hij de Heere gedenkt op zijn legerstede, en aan Hem peinst in de nachtwaken.

De woorden overdenken, beschouwen en bepeinzen veronderstellen dat er een onderwerp is waarover men mediteert. Plechtige overdenking gaat gepaard met gewichtige onderwerpen.

De puriteinen benadrukten voortdurend dat een Bijbels mediteren gepaard gaat met een overdenking van de drie-enige God en Zijn Woord. Door het mediteren te verankeren in het levende Woord, Jezus Christus en Gods geschreven Woord, de Bijbel, distantieerden de puriteinen zich van een zogenaamde spiritualiteit en mysticisme waarbij de overdenking ten koste gaat van de werken, en de opwellingen van fantasie ten koste gaan van de bijbelse leer.

Volgens de puriteinen wordt bij het mediteren zowel het verstand als het hart ingeschakeld; hij die mediteert, richt zich zowel met zijn kennis als met zijn gevoel op een bepaald onderwerp.

Thomas Watson beschrijft het mediteren als 'een heilige oefening van het verstand, waardoor wij de waarheden Gods in onze gedachten brengen, ernstig overdenken en op onszelf toepassen'.

Het boek 'Het zien op Jezus' van Ambrosius vormt een pleidooi voor het mediteren, zonder de grenzen van de Schrift te overschrijden. Dit evenwicht is uiterst belangrijk in de puriteinse traditie, en daarom kunnen de puriteinen ons veel leren over een heilig gebruik van ons inbeeldingsvermogen.

De belangrijkste vorm van mediteren is de dagelijkse, uitvoerige meditatie, die op vaste tijden plaatsvindt. Uitvoerige meditatie vindt plaats wanneer iemand enige tijd.....afzondert, en zich terugtrekt in een binnenkamer, of alleen een wandeling gaat maken, om daar ernstig en uitvoerig over hemelse zaken te mediteren. Bij zulk een overdenking hecht men zich aan God, Christus en de waarheid, zoals de bij zich vasthecht aan de bloem, om al de zoetheid eruit te zuigen. Thomas White zegt dat de uitvoerige meditatie 4 bronnen heeft om uit te putten: De Schrift,

De praktische waarheden van het christendom,
Dingen die God op de weg van de gelovige plaatst (ervaringen)
Preken.

Vooraf preken zijn een vruchtbare akker voor meditatie. White schrijft: het is beter om slechts 1 preek te horen en die te overdenken, dan er twee te horen en geen van beide te overdenken.

Het nut van het mediteren:

Meditatie helpt ons onze gedachten te richten op de drie-enige God, Hem lief te hebben en Hem te genieten in al Zijn Personen (1Joh.4:8)

Enkele uitspraken van Thomas Watson:

Zonder toepassing op het hart is mediteren niet meer dan studeren.

Studeren is het ontdekken van een waarheid, mediteren is het geestelijk gebruikmaken van een waarheid; het eerste is het zoeken naar de goudader,

het tweede is het uitgraven van het goud. Studeren is als een winterzon die maar weinig warmte en uitstraling heeft; mediteren versmelt het hart als het bevroren is, en doet het uitstorten in tranen van liefde.

Er is net zoveel verschil tussen de kennis van een waarheid en de overdenking van een waarheid, als tussen het licht van een lantaarn en het licht van de zon. Zet maar een lamp of een lantaarn in de tuin: zij heeft geen enkele invloed. De zon heeft echter een zoete werking: zij laat de planten groeien en de kruiden bloeien. Zo is kennis slechts als een lantaarn die brandt in het verstand, en maar weinig of geen invloed heeft: niemand wordt er beter van. Maar meditatie is als het schijnen van de zon: zij bewerkt de gevoelens, verwarmt het hart en maakt de mens heiliger. Door meditatie komt een waarheid tot leven.

‘Een christen wordt gevormd door meditatie’.

‘Bid voor uw meditaties. Het gebed heiligt alles; zonder gebed zijn het slechts menselijke overdenkingen; het gebed verbindt de overdenking aan de ziel; als u bidt, maakt u als het ware een knoop aan het einde van de meditatie, zodat zij u niet ontglipt; bid dat God deze heilige meditaties voor altijd in uw gedachten zal houden, opdat de smaak daarvan uw hart voor altijd zal doortrekken.

De berijmde Psalmen zijn een grote steun voor het mediteren. Het rijmschema maakt het makkelijk om ze te onthouden. Deze ‘anatomie van alle gevoelens van de ziel’(Calvijn) bieden overvloedig stof tot overdenking en geven ook leiding daarin. De gebeden(Ps.72:2) en dankzeggingen (Ps.118:1) zijn niet alleen een geschikt onderwerp om te overdenken, maar kunnen ook goed gebruikt worden om de meditatie te beëindigen. Op deze wijze eindigt het hart in grote zoetheid en tevredenheid.

Bijlage 2, W.a BRAKEL

Redelijke Godsdienst,

Hoofdstuk 34-Van de eenzaamheid.

A

Eenzaamheid is een afzondering van alle gezelschap van mensen voor een tijd, om zich te ernstiger en te vrijer uit te laten in Godzoekende oefeningen.

’t Is een afzondering voor een tijd, niet voor zijn leven, Want

1. ’t Is tegen het bevel van God, zeggende: Het is niet goed, dat de mens alleen zij,

2. God wil dat wij ons licht zullen laten schijnen voor de mensen, opdat zij onze goede werken mogen zien, en onze Vader, die in de hemelen is, mogen verheerlijken, Dat wij onze gaven tot winst, bekering en stichting van de andere mensen zullen aanleggen, waartoe wij talenten hebben ontvangen, met bevel: Doet handeling totdat Ik kom, Lu 19:13.

3. De gedurige eenzaamheid belet dat wij ons verdorven hart kunnen leren kennen, ons daarover vernederen, en het trachten te heiligen, omdat de gelegenheid ontbreekt, waardoor het zou opkomen; was het hart goed, en kwamen de zonden alleen door gelegenheden van buiten aan in het hart, dan mocht men eenzaamheid zoeken, maar nu steekt de verdorvenheid in het hart, en het is niet minder zondig als het geen gelegenheid heeft van opkomen, dan of wij ze hebben. Men kan het hart van de zonden, die daarin liggen, niet verbeteren, men leert al doende, al vallende en opstaande. In de eenzaamheid, gelijk men door zijn voorbeeld en zijn woorden anderen niet kan opwekken, zo kunnen wij ook door de voorbeelden en woorden van anderen niet opgewekt worden, en de gemeenschap van de heiligen, die wij belijden, oefenen. Men zal door de gedurige eenzaamheid eerder een beest of duivel, dan een engel worden:

Twee zijn beter dan één. Want indien zij vallen, de een richt zijn metgezel op; maar wee de éne, die gevallen is! want daar is geen tweede om hem op te helpen. De eenzaamheid moet maar voor een tijd zijn, ’t zij van enige uren of van enige dagen.

Om God te zoeken. De afzondering voor een tijd geschiedt om te vrijer en te ernstiger zich bezig te houden in Godzoekende oefeningen. Eenzaamheid te zoeken, om een tijd maar lui en leeg door te brengen, is beestenwerk; om te vrijer, of alleen, of met iemand anders te zondigen, is een gruwel; maar gelijk het oogmerk heilig is, zo moet men dan ook in heilige dingen bezig zijn, in bidden, lezen, peinzen, zingen, en ootmoedige omgang met God: Spr 18:1 Die

zich afzondert, tracht naar wat begeerlijks; hij vermengt zich in alle bestendige wijsheid.

De plaats van de eenzaamheid is onverschillig, of men gaat wandelen, en zit elders in een eenzaam veld neer, of men heeft een landhoeve, of een tuin.

II. Men moet altijd trachten naar een eenzame gestalte van het hart, zodat men eenzaam kan zijn in `t midden van `t gewoel van de wereld, en omgang onder de mensen, dat is, los en ontslagen te zijn van alles, wat op de wereld is, als eer van mensen, hun liefde, de rijkdommen, wellusten en plezieren, vrij van alle schepselen te zijn, zodat die ons niet beheersen, onze harten innemen, ons verwarren en ontrusten; maar dat men alles maar gebruike als heer en meester, zo ver als zij ons dienen kunnen in onze reize naar de eeuwigheid, gelijk, een vreemdeling doet, die maar doorreist, en als men in kruis en verdrukking komt, dat men dan niet omzie naar schepselstroost of hulp, maar dat men dan in die eenzame gestalte op God zie: Ps 22:21. Red mijn ziel van het zwaard, mijn eenzame van het geweld des honds.

Tot deze gedurige eenzaamheid behoort ook het leven met God; los van de schepselen, en met God verenigd, moeten te samen gaan. Dus wandelde Henoeh met God.

Asaf: Ps 73:28. Maar mij aangaande, het is mij goed nabij God te wezen. In deze eenzame gestalte moet men verkeren onder de mensen, maar zich ook in de gewone tijd van zijn oefening van mensen afzonderen.

III. Maar behalve die gedurige eenzame gestalte en afzondering in de tijden van de gewone oefening, is het een zonderling middel tot aanwas in de godzaligheid, dat men soms een buitengewone tijd neme, in welke men, òf enige uren, òf enige dagen, zich geheel afzondere van het gezelschap van mensen; doch ieder moet hierin te werk gaan naar zijn lichamelijke of geestelijke staat.

Sommiger lichamelijk beroep laat dat niet toe; indien dezulken zo veel tijd wilden nemen als zij misschien wel begeerden, en als anderen kunnen nemen, zij zouden zich zelf en hun gezin schade toebrengen, misschien ruïneren, en hun kinderen zonder opzicht laten in `t wild lopen, en de godzaligheid zou daardoor gelasterd worden. De Heere is aan de middelen niet gebonden, en als iemand in tederheid van geweten dit buitengewone middel nalaten moet te gebruiken, zo geeft de Heere dikwijls wel meer invloeden, dan zij door de anderen weg zouden hebben bekomen.

B

Sommiger geestelijke staat laat niet toe dat ze lang eenzaamheid zouden gebruiken; of zij zijn nog kinderkens in de genade, zodat ze de tijd niet wel zouden kunnen doorbrengen, of zij zijn bijzondere beproevingen en aanvechtingen onderworpen, die door de eenzaamheid dikwijls vermeederen, waardoor hun eenzaamheid verdorven zou worden. Deze zo aangevochtenen, als kinderkens raden wij, dat ze evenwel de buitengewone eenzaamheid niet geheel nalaten, maar dat zij een kortere tijd daartoe nemen, dat ze, zonder zich veel te verbreken om wat groots en buitengewoons te doen, of buitengewoon bewogen te worden, in een stille toeger tot God, en wachtende gestalte uitgaan, en zich zo wat eenzaam houden. Komt de Heere hun voor, dat ze die bewegingen opvolgen, gaan die bewegingen ras over, dat ze al wederom wachtende zijn, de Heere komt daarop wel eens weer, en als zij merken dat zij afdwalen in ijdele en zondige gedachten, of dat de beproevingen heftiger en hun te machtig worden, dan is het tijd wederom naar huis te gaan, en 't zal nog niet zonder vrucht zijn. De Heere, die niet tevergeefs gezocht wil zijn, zal hen nog wel blijde maken over dat zij de Heere hebben willen zoeken, en hun gestalte zal nog al iets godzaliger zijn; maar die meerder tijd en gelegenheid hebben, die dienen ook meerder tijd te nemen, en al gaat het soms niet wel, en al moeten zij soms gewond en verslagen thuis komen, zij moeten het weldra weer hervatten; de Heere ziet op het oogmerk, en dat is Hem telkens aangenaam.

C

IV. Welaan dan kinderen van God, zoekt het aangezicht van uw Vader in het verborgene, en neemt soms tijd, en zoekt eenzame plaatsen, om daar te worstelen, te bidden, te schreien, te roepen, te wachten op de vertroosting des Heeren;

1. Zo deed de Heere Jezus, die ons een voorbeeld heeft nagelaten, opdat wij in zijn voetstappen wandelen zouden. Dan ging Hij uit naar een woeste plaats om te bidden. Dan klom hij op een berg alleen, Dan nam Hij de hof Gethsémané tot zijn gewone bidplaats, Vele godzaligen hebben zich daarbij uitnemend wel bevonden. Gij dan, volgt hen na, en doet ook alzo, en zo gij zonderling begerig zijt, om daarin uit liefde Jezus na te volgen, zijt verzekerd, Hij zal u ook in liefde ontmoeten, en uw arbeid verzoeten.

2. 't Is nodig om ons telkens te herstellen van die wangestalte, die wij in het aardse gewoel telkens bekomen. 't Aards gewoel is zeer bekwaam om de gemeenzame omgang met God te verstoren, en ons van God te vervreemden; hier ziet het oog wat, daar hoort het oor wat, waardoor onze hartstochten bewogen worden, en men afgetrokken wordt, om op de zaken te letten, en

zo worden onze begeerlijkheden ontstoken, en die ontstoken begeerten brengen dikwijls zondige daden voort, die de ziel kwetsen en bezoedelen. Daar is een betoverende kracht in de schepselen, om ongemerkt ons hart te stelen, en wij worden het dikwijls niet eerder gewaar, dan als wij het kwijt zijn. Overal zijn strikken en gelegenheden, dan tot eergierigheid, dan tot nijd, dan tot ijdele woorden, dan om lust te krijgen tot rijkdommen, dan tot de pronkerij, dan tot de onreine bewegingen. Is het dan niet wel nodig, zijn hoofd altemet uit de gebreken buitengewoon op te heffen, en zich te herstellen in de zoete vrijheid en losheid van alle schepselen? De eenzaamheid is een bijzonder middel daartoe, daar vindt men God menigmaal, en men keert weer tot zijn beroeping, met een versterkt hart. 3. Men is dikwijls in de trein toegesloten; het hart is hard, de ogen weigeren tranen, men wordt lusteloos en dof; maar als men dan eens een buitengewone eenzame plaats zoekt, dan krijgt het hart dikwijls ruimte, het wordt week, men kan zijn nood gemeenzamer klagen, de geestelijke begeerten tot velerlei zaken vermenigvuldigen, men raakt aan `t smeken, aan `t schreien, men kan aanhouden, en bidden dat het `t hart raakt. En al heeft men soms niet veel anders gehad, dan te hebben mogen en te hebben kunnen bidden, men gaat evenwel met een stille blijdschap naar huis, en men denkt menigmaal aan die buitengewone plaatsen, en zij zijn ons een Jakobs Bethel.

4. De Heere is zo goed, dat Hij zijn kinderen in die eenzaamheid op een zonderlinge wijze voorkomt; al raakt het soms in die eenzaamheid alles overhoop, al wordt men met een dikke duisternis overdekt, al verbergt de Heere Zich enige tijd, al wordt men ongelovig, dor en geheel leeg, de Heere ondersteunt heimelijk, en doet worstelen, en op dat worstelen ontmoet de Heere wel zonderling, en openbaart Zich aan hen, dan met zulke klaarheid, dat het licht hun te heerlijk en te sterk is, dan met zo'n vriendelijkheid en liefde, dat ze er als van verzadigd worden, dan met zulke verzekering van zijn genade en van hun eeuwige zaligheid, dat het hun genoeg is. Hij leidt hen in de binnenkamer, en toont hun zijn eeuwig voornemen en liefde tot hen, het verbond van de verlossing tussen de Vader en Christus over hen opgericht, de wonderbare menswording, de bitterheid van Jezus' lijden en sterven, de noodzakelijkheid, de kracht van volkomen voldoening, en dat voor hen, Christus' opstanding tot hun rechtvaardigmaking, zijn heerlijke hemelvaart, en het zitten aan des Vaders rechterhand, als hun voorspraak; dit en alles, wat daarin vast is, en de volmaaktheden Gods, die zich daarin opdoen, zien ze bij een geheel ander licht, en `t heeft andere kracht op hun hart, dan het hun te voren ooit gebeurde; dus voert Hij hen in het wijnhuis,

en zijn liefde is de banier over hen; dus worden ze dronken in de liefde. Toen Jakob zich in een eenzame plaats neerlegde, de Heere openbaarde Zich zo aan hem, dat hij zei: De Heere is aan deze plaats, dit is niet dan een huis Gods, en dit is de poort van de hemel! Ge 28:16,17. Toen hij geworsteld had in de eenzame plaats, aan gene zijde van de rivier Jabbok, toen zegende de Heere hem, en gaf hem de naam van Israël, en het had zo'n kracht op zijn hart, dat hij zei: Ik heb God gezien van aangezicht tot aangezicht, en mijn ziel is gered geweest, Ge 32:30. Toen Mozes eenzaam in de woestijn was, toen verscheen hem de Heere in de braambos en gaf hem die genade, dat hij gezonden werd om het volk van God uit Egypte te verlossen. Toen Petrus op `t plat van het dak was biddende, viel hij in een vertrekking van zinnen, en de Heere openbaarde hem de roeping der Heidenen. Nu dan, hebt gij lust aan zonderlinge openbaringen, aan zonderlinge vertroosting, zoekt eenzame plaatsen, gij zult ondervinden dat de Heere goed is aan die, welke Hem zoeken, en gij zult gewaar worden, dat uw ziel blinkende wederom zal thuis keren V. Maar als gij nu tijd en plaats bestemd hebt, en gij gaat heen, ziet toe, zet u niet naar veel, eist niet streng uw arbeid, hebt geen moed in u zelf, maar komt klein, leeg, onbekwaam, uitziende naar de H. Geest, dat die u leert bidden. Ziet toe, wacht u voor dan bezig te zijn met andere gedachten, die uw beroep of iets anders raken; maar zijt voor die tijd, alsof gij alleen met God in de wereld waart en werpt weg en staat af al hetgeen u inkomt. Wacht u vooral van uw aanliggende zonde, dat zou zonderling uw eenzaamheid bezoedelen en de zegen van u weren. Houdt u gedurig bezig met bidden, met danken, met wachten, met lezen, met zingen, al is het niet gevoelig, al wil het hart niet mee, de Heere zal behagen nemen in uw pogingen en zal u een zegen geven. Ziet toe, houdt u eenzaam heilig. Anders is het daar niet veilig. Wanneer houdt men heilig `t eenzaam? Als men is met God gemeenzaam.

Bijlage 3: Preek ds. Visser over Lukas 2:49 *En Hij zeide tot hen: Wat is het, dat gij Mij gezocht hebt? Wist gij niet, dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?*

Heel terloops, als zij terugreizen van Jeruzalem naar Nazareth, verliezen Jozef en Maria de Heere Jezus uit het oog. Zo kan dat gaan. En ook hier is de schrik groot bij Jozef en Maria. Ze zijn op weg gegaan naar Nazareth in de veronderstelling dat de Heere Jezus wel ergens voor of achter lopen zal. En daarom zoeken zij Hem ook daar in het gezelschap op de weg onder familie en bekenden. Zij zoeken Hem op een reisafstand van 1 dag. Hoe zij dan ook zoeken, zij vinden de Heere Jezus echter niet. Zij zijn de Heere Jezus kwijtgeraakt, hebben Hem uit het oog verloren. En die ervaring kent alleen een kind van God. Zij die weten wat het is om Jezus in het oog te hebben weten ook wat het is om Hem uit het oog te verliezen. En wat blijkt dan ook hier dat zoiets eigenlijk maar heel terloops zomaar gebeuren kan. Kind van God, er is maar weinig voor nodig. Wat gezelschap op de weg, wat familie, vrienden misschien, die we ontmoeten. Er is zo weinig voor nodig in het zielenleven om Jezus uit het oog te verliezen, om die tere omgang van binnen met de Heere Jezus kwijt te raken. Ziet u hoe dat gaat? 't Gaat zomaar terloops, eigenlijk bijna ongemerkt. Hoe dat is? Het gevoel is er van binnen nog wel dat Hij erbij is, maar in wezen is Hij dan al verdwenen. Omdat andere zaken Hem van de eerste plaats hebben verdrongen. Dan wordt er wel over Jezus gesproken terwijl Hij al lang verdwenen is. Zo vaak gaat het op die manier in het genadeleven, wanneer er de intieme en verborgen omgang mag zijn met God om Jezus' wil, dat juist in die omstandigheid het gevaar zo op de loer ligt. Toen Abraham het goed had met God rondom het altaar was er zo weinig nodig omdat tere leven te verliezen. Wat heeft het kind van God dan toch ook genade nodig om bewaard te blijven, om staande te blijven in de verzoeking. Wat moet een kind van God toch tegelijkertijd alert blijven op de vele listen die er zijn waardoor de omgang met Jezus wordt verbroken. Neem het beeld maar voor ogen, gemeente: Jozef en Maria op de weg van Jeruzalem naar Nazareth. De gesprekken op de levensweg, op die weg, ach, die gaan over wat achter ligt. Het Paasfeest wat is geweest. Wat ze meegemaakt hebben op het tempelplein misschien. Kind van God, wat het geloofsoog heeft mogen zien van het Paaslam terwijl het Paaslam Zelf al lang uit het oog is verloren. Jozef en Maria hebben Jezus uit het oog verloren en daarom zoeken zij. Zij zoeken over een afstand van een dagreis en vinden Hem niet. Daarom, in de veronderstelling dat Hij onder familie en bekenden is en Hem toch niet te kunnen vinden, keren zij terug naar Jeruzalem, al zoekende. Op de derde dag na het oorspronkelijke vertrek

uit Jeruzalem vinden zij dan de Heere Jezus. En waar is dan Jezus te vinden? Lees in vers 46 dat Jezus gevonden wordt in de tempel. En opnieuw, neem het tafereel maar in ogeschouw. Wat wij dan zien daar in de tempel, waarschijnlijk in de voorhof waar ook vrouwen mochten komen, daar zit een kring van schriftgeleerden en farizeeën -leraren noemt de Bijbel hen- en Jezus zittende in het midden van hen. Een 12- jarige jongen en om Hem heen die kring van rabbijnen, van leraren. Wat doet Hij daar? Hij luistert en Hij luistert, en al luisterend stelt Hij vragen, geeft Hij antwoorden. Het was de voor die tijd normale methode om door vraag en antwoord over en weer met elkaar kennis te delen. En allen die Hem hoorden ontzetten zich over Zijn verstand en antwoorden. Daar is in die kring van rabbijnen, van leraren, verbazing en verwondering alom. Dat zien Jozef en Maria, maar ze hebben er eigenlijk helemaal geen oog voor. Want als ze Hem zien, zegt vers 48, werden ze verslagen en Zijn moeder zei tot Hem: 'Kind, waarom hebt Gij ons zo gedaan? Zie Uw vader en ik hebben U met angst gezocht'. En Hij zeide tot hen: 'Wat is het dat gij Mij gezocht hebt, wist gij niet dat Ik moet zijn in de dingen Mijns Vaders?'

En wat is het dan toch aangrijpend dat Jozef en Maria Zijn woorden niet begrijpen die Hij tot hen sprak. Zij verstaan het niet. Zij snappen er ten diepste niets van. Kennelijk heeft een kind van God steeds de Heilige Geest maar nodig om de woorden van God die worden gesproken in hun juiste betekenis te verstaan.

Hij ging met hen af en kwam te Nazareth en was hun onderdanig. En Jezus nam toe in wijsheid en in grootte en in genade.

En Zijn moeder Maria dan, net als rond de geboorte van de Heere Jezus zien we hier ondanks blindheid en onkunde het kenmerk van de genade in de harten van Gods kinderen, hoewel het nu nog niet wordt verstaan, worden de woorden bewaard in het hart. Om het na dezen op Gods tijd wel te verstaan. Een Jezus Die toeneemt hoort bij een mens die afneemt, want Hij moet wassen en ik minder worden. Opdat Hij dan alles wordt in allen. Amen

Bijlage 4: W.a Brakel

Redelijke Godsdienst,

Hoofdstuk 35-Van de geestelijke overdenking.

A.

Bij de eenzaamheid voegen wij de heilige meditatie of Geestelijke Overdenking: welke is een godsdienstige oefening, in welke een godzalige met een van de aarde afgetrokken en ten hemel verheven hart, God en de Goddelijke dingen, die hem te voren bekend waren, herdenkt en met zijn gedachten dezelve beschouwt om daardoor verder ingeleid te worden in de kennis van de Goddelijke verborgenheden, ontstoken te worden in de liefde, vertroost en tot een levendige werkzaamheid verwakkerd te worden.

II. De geestelijke overdenking is een Godsdienstige oefening. `t Is niet leeg zijn, zich lijdelijk en als maar ontvangende te houden, zich te laten bestralen van de Goddelijke volmaaktheden en verborgenheden, gelijk een spiegel bestraald wordt van de zon; maar `t is een werkzaamheid, de ziel is bezig met beschouwen en daarover te redeneren, goed te keuren, zich daarin te vermaken, te verwonderen en te verlevendigen.

Soms komt de Heere iemand voor, zonder dat men er zich toe gezet had; de ziel die openbaring vernemende, laat zich stilletjes inleiden, volgt al zachtjes, en werkt daarmee. Soms neemt men voor, zich in overdenking bezig te houden, men gaat wandelen, of men neemt andere eenzaamheid, en zet er zich toe. Sommigen zijn nog klein in de genade, en omdat ze niet veel weten, zo kunnen ze ook niet veel herdenken. Anderen zouden wel meer herdenken kunnen, maar zij sluiten zich zelf al in `t begin, omdat ze het laatste eerst willen hebben; zij willen beginnen met klaar licht, en gevoeligheid, met vermaak en zoetigheid, daar toch die zaken op `t einde komen en het einde zijn, waartoe men de overdenking begint. Maar de verstandigen brengen zich de volmaaktheden van God, Zijn werkingen in de natuur en in de genade, en Zijn handelingen met hen zo voor in de gedachten, alsof zij ze in een boek lezen, en laten zich daardoor dan bewerken; dan redeneren zij daarover in een heilige samenspraak met God; dan danken ze, dan bidden ze, dan verblijden ze zich daardoor; dan vragen ze en verwachten antwoord; dan versterken zij hun geloof daardoor, en dus houden zij zich bezig en ingespannen, en ontgaat hun het een, zij beginnen weer wat anders; zijn ze in te hoge zaken bezig geweest, zodat zij er duister door worden, zij dalen neer en beginnen van hun vorige ondervindingen en van de weg, die God hun geleid heeft.

III. De overdenking moet hebben een afgetrokken en verheven hart. `t Is niet genoeg, dat men tot de gezette overdenkingen een eenzame plaats verkieze, maar de ziel moet zelf in een eenzame gestalte zijn, dat is afgetrokken van alles wat op de aarde is, en verheven tot de onzichtbaarheden, alsof men met God alleen in de wereld was. Men legt alle zorg, alle begeerte, alle aardse bezigheden voor die tijd af, men keert zich hemelwaarts tot God; niet dat men terstond in die verhevenheid is, maar men zet zich daarnaar, men heeft daartoe uitschietende verzuchtingen om hulp, met aftrekking en trekking, om voorkoming met licht en genade, en dus al werkende om een bekwame gestalte te hebben, begint men te denken en te herdenken, de ziel is leeg, zoekt vervulling en stof, waarop zij denkende gevoed mocht worden, zij biedt zich aan, zij doet zich open, zij ziet uit, zij wacht en werkt.

B.

De geestelijke overdenking is `t werk van een godzalige, deze heeft geestelijk licht en leven, de een minder, de ander meer; hij kent God en heeft lust aan God; daarom trekt zijn hart telkens naar God, hij had iets van God gezien en gesmaakt, dat was hem zo zoet en vermakelijk, dat hij het niet vergeten kan, dat komt hem telkens wederom in de zin, hij wilde het wel wederom en wel meerder hebben: en dat herdenken geeft er hem wederom nieuwe zoetigheid in en verwekt zijn verlangen.

C.

`t Voorwerp van deze overdenking zijn Goddelijke zaken, die hij te voren gekend had. Daar is een onderzoekend denken en herdenken van zaken, die men nog niet kent, maar kennen wil; maar deze overdenking is een practicaal herdenken van zaken, die men kent, en door welke herdenken men wederom opnieuw bewogen wil worden. De geestelijke overdenker zich willende zetten tot geestelijke overdenking, volgt soms wat hem in de zin komt, en volgt zo de Geest van `t een op het ander zonder keur te maken; Soms is het hart leeg, en geeft niet op, maar zou afdwalen, dan kiest men een zaak, waarop men denken wil, en `t is goed dat men iets in `t eerste neme, dat `t gemakkelijkst is, als bijvoorbeeld, de weg, die de Heere ons van onze jeugd af geleid heeft, van welke ouders men geboren is, wat zonde men in zijn jonkheid gedaan heeft, hoe het al verder is gegaan en hoe men in zijn jongelingschap heeft geleefd, wat voorspoed, wat tegenspoed men gehad heeft; door welke wegen de Heere ons tot de middelen ter zaligheid heeft geleid, en wat de eerste beweging tot bekering was, door wat vallen en opstaan men tot hiertoe gekomen is; `t zal telkens zonderlinge bewegingen in ons verwekken, doch in deze overdenking moet men `t hart bij de Heere

houden, en men moet iedere zaak herdenken met opzicht op de band Gods, of men neemt in zijn gezette overdenkingen voor het werk van de verlossing, en men begint met de eeuwige verkiezing en gaat voort tot de val, en van daar tot de belofte van de Borg en Middelaar, tot de komst van Christus in het vlees, Zijn leven en daden, Zijn lijden en sterven, (bijvoorbeeld de meditaties van J.v.Lodenstein als extra bijlage bijgevoegd) en men blijft bij ieder punt wat staan, of het enige beweging in ons verwekte; het haastig voortdenken neemt de vrucht weg. Of men neemt voor het werk van de schepping, van de onderhouding en regering, en hoe alles stipt door de voorzienigheid Gods wordt uitgevoerd, en hoe iedere zaak opzicht heeft op deze en gene eigenschappen Gods en zich in die werken vertonen.

VI. Het geestelijk overdenken is een werk van Gods Geest. De gelovige is uit zich zelf daartoe niet bekwaam, gelijk wij het, behalve uit eigen ondervinding, ook uit de Schrift leren. 2Cor.3:5.

Niet dat wij van ons zelf bekwaam zijn iets te denken, als uit ons zelf; maar onze bekwaamheid is uit God.

God geeft eerst leven in de ziel, dat leven wekt de Heere telkens op, om voedsel te begeren en te zoeken, Hij doet zaken voorkomen en bestiert de gedachten om op dezelve geestelijk te denken. En de mens nu geestelijk leven hebbende, zo kan dat leven niet leeg zijn, maar beweegt zich door denken, en omdat het leven van boven is, zo wil het ook wederom naar boven, en tenware het door de verdorvenheid van de natuur onderdrukt werd, het zou zonder hinder altijd boven leven in heilige beschouwingen, maar nu het onderdrukt wordt, zo worstelt het er tegen aan, het borrelt op tot geestelijke overdenking: Maar daartoe is van node een telkens invloeiende, optrekkende en onderhoudende werking van de H. Geest; zodat de wedergeboren mens overdenkt, maar bewogen wordende door de Geest Gods.

D.

VII. Het einde en oogmerk van de overdenking is in `t gemeen de opbouw en de groei van het geestelijke leven; in het bijzonder, men beoogt zich aan God te gewennen en met God gemeenschap te hebben, omdat daarin de zaligheid van de ziel is. Zich te verlustigen en te vermaken in God, in Wiens aangezicht verzadiging van de vreugde is. Ontstoken te worden in de liefde Gods, Gods liefde te geloven en te gevoelen, en wederom zoetelijk bewogen te worden in de liefde tot God. vertroost te worden in onze zwaarmoedigheid; want door het herdenken van de dagen vanouds, door het overdenken van de werken en volmaaktheden van God, vindt de ziel doorgaans troost en

verkwikking. Om verwakkerd te worden in de heiligmaking; want door die geestelijke overdenking, beschouwing, alleenspraken, krijgt de ziel een hebbelijke goede gestalte; zij heeft ondervonden hoe goed het is nabij God te wezen, en zij weet dat de zonden haar daarvan versteken zouden; zij heeft Gods heiligheid en gehoorzamenswaardigheid gezien, zij heeft God liever gekregen, en zo wordt zij door de overdenking vaardiger, om te lopen de weg van de geboden des Heeren. De zaken beoogt men wel, en de Heere geeft ook wel op de overdenking, maar niet altijd. Het gebeurt wel meermalen dat de overdenking zeer dor is, dat men er geen lust noch zoetigheid in heeft, zodat men er moet uitscheiden, dat is soms de wijze en vrije bedeling Gods; soms ontstaat het, omdat men het niet voor een gewoonte heeft, en niet ervaren is in dit hemelse werk; soms wordt het veroorzaakt door onze lusteloosheid tot het werk, en wangestalte van de ziel in het werk. Doch wij moeten daardoor het werk niet nalaten, maar het op andere tijden wederom hervatten, en kan men niet lang bezig zijn, men moet het korter maken, en men zal wel ondervinden dat het niet tevergeefs is.

VIII. Welaan dan, liefhebbers Gods en der heiligheid, leert deze verborgen en weinig geoefende kunst; want: God beveelt het, en zo gij in andere zaken God moeten wilt gehoorzaam zijn, doet het dan ook in deze plicht. Ziet het bevel: Deut. 8:2. En gij zult gedenken aan al de weg, die u de Heere, uw God, deze veertig jaren in de woestijn geleid heeft. Overdenk de voorbeelden van de heiligen en stelt ze u tot voorbeelden: Doch Maria bewaarde deze woorden alle te samen, overleggende die in haar hart.

David:

Ps 63:7 Als ik Uwer gedenk op mijn legerstede, zo peins ik aan U in de nachtwaken.

Asaf:

Ps 77:6,7. Ik overdacht de dagen van ouds, de jaren der eeuwen. Ik dacht aan mijn snarenspeel; in de nacht overlegde ik in mijn hart, en mijn geest onderzocht.

Ps 104:34. Mijn overdenking van Hem zal zoet zijn; ik zal mij in de Heere verblijden.

En wat steken daar al nuttigheden in! `t Is met God om te gaan, Zijn vriendelijkheid te genieten, `t begin van de hemel te smaken, naar Zijn beeld veranderd te worden en de glans van Zijn heerlijkheid op zich te hebben, en alles te genieten daar uw ziel lust toe heeft; wat kunt gij meer op aarde wensen? Wel dan, begeeft u tot deze oefening, gewent u er aan; is `t in `t eerste zwaar en moeilijk werk, `t zal daarna wel gemakkelijker worden, de Heere zal u niet vergeefs laten zoeken.

Ik zal u geen regels voorschrijven, begin maar en gij zult zelf wel ondervinden, wat weg u best is; alleen gaat uit, als geheel uit de wereld stappende, met een opzet van in die tijd niet anders te willen denken. Laat het hart al biddende uitgaan om Geest en voorkomende genade en bestiering. Ziet gij, dat gij niet beginnen kunt, leest iets in het Woord, of zingt een psalm.

EXTRA BIJLAGE

Over de verborgen omgang met de Heere.

Uit: Der vromen ondervinding, door Lambertus Myseras.

Vr. Als de ziel onderhandelt en geloof oefent in en met de Heere Jezus, werkt dat geloof dan niet door de liefde, en op welke wijze oefent zulk een ziel die gelooft haar liefde tot de Heere Jezus?

Antw.: zulk een ziel geeft haar gehele hart aan de Heere Jezus; haarzelf geheel, om alles in Hem te vinden, wat zij nodig heeft om ook in alles voor Hem te wezen; dat is de grootste blijk van liefde tot Hem. De ziel oefent de allernauwste gemeenschap in het verborgene, door het geloof, met de Heere Jezus en leeft zo in en door Hem.

Vr. Als een ziel zo door het geloof in de liefde van de Heere Jezus leeft, wat doet de Heere Jezus van Zijn zijde aan de ziel in Zijn Liefde?

Antw.: Hij is zo in liefde medelijdend over haar gebrek in liefde dat –alles overziende- het beter te ondervinden dan te geloven is. Mal. 3:17: *Ik zal ze verschonen, gelijk een man zijn zoon verschoont, die hem dient.* Ja, Zijn liefde is zo groot, dat Hij geen gebrek in haar ziet. Hij roept haar toe: *Geheel zijn gij schoon, Mijn vriendin, en daar is geen gebrek aan u* (Hoogl.4:7). Zij geniet door Hem een vrijmoedige toegang, in het verborgene, tot de troon der genade, Hebr. 10:19-22, om God haar Vader in Christus te noemen, door de Heilige Geest, Rom. 8:15. Dit dierbaar voorrecht vloeit geheel uit Jezus' liefde. Die gemeenzame, eenzame omgang met de Heere. Daar zij zo menige blijk van Zijn liefde geniet, als zij eens door de Koning wordt gebracht in de binnenkamers, Hoogl. 1:4, door de zoete invloed en vertroosting van de Heilige Geest, wat voor haar als een eersteling en voorsmaak van de hemel is. Dat alles vloeit voor haar uit het liefdehart van de Heere Jezus. Uitwendige zegeningen, die zulk een ziel geniet, vloeien uit des Heeren Jezus liefde tot haar, en tot dat geheiligd recht, uit de hand van een verzoende Vader, geniet zij die. Dat voorrecht is zo groot, dat het beter is het te ondervinden dan uit te spreken. Dit alles en nog veel meer vloeit uit die geloofs- en liefdesoefeningen van de ziel met de Heere Jezus, en van de Heere Jezus met de ziel. Dat leert de ondervinding.

Vr.: Op welke wijze stelt zulk een ziel dat nu in het werk, om zo teer voor de Heere te gaan leven?

Antw.: Zij gaat haar godsdienstplichten in het eenzame en in het openbaar waarnemen. Zij gewent zich om dagelijks een tijd van afzondering voor zichzelf te hebben, zo dikwijls als haar staat en omstandigheid dit bidden of

danken toelaat. Zulkeen zoekt stipt de dag des Heeren waar te nemen. Dat is alle godzaligen eigen. Hoe tederder zij zijn, hoe liever zij die dag in de dienst van de Heere doorbrengen.

Vr.: Maar op welke wijze vordert zulk een ziel in het godzalig leven, door een gelovig gebruik te maken van God Drie-enig persoonlijk?

Antw.: Zij maken gelovig gebruik van de beloften, biddend: *Hebt Gij niet gezegd, Ik zal rein water op u sprengen*, Ez. 36:25. Zo spreken zij de Vader aan op zulke beloften en leren daarmee pleiten Zij maken gelovig gebruik van de Heere Jezus, in alles waarin zij Hem nodig hebben, voornamelijk in Zijn drie ambten, op hun knieën in het verborgene. Als Hogepriester, om gedurig verzoening voor hen te doen; voornamelijk als Koning, om kracht uit Hem te halen, de zonden te verbreken en heilig te leven. Op die wijze leert de Heere Jezus hun de heilige kunst om gebruik van Hem te maken. Zij maken gelovig gebruik van God de Heilige Geest, om Hem in te roepen in het bidden, om troost, om licht, om invloed, om liefde, geloven in meerdere aanwas, sterkere hoop, weekheid, tranen, ijver, werkzaamheid en leggen hun ziel als voor de Geest open, om alles van Hem te ontvangen wij zij nodig hebben.

Vr.: Het is te vrezen dat vele naamchristenen van dat verborgen gebruik maken van God Drie-enig geheel vreemd zijn, gelijk zij van alle genade ontbloot zijn, en dat zij die heilige kunst nog nooit geleerd hebben. Maar wat is nu van zulke zielen hun dagelijkse praktijk, die teer voor God proberen te leven?

Antw.: Zij komen elke morgen, met nieuwe beloften en verbintenissen, zich aan de Heere aanbieden, opdragen, overgeven, om teer voor Hem te leven in Zijn kracht. Des avonds onderzoeken zij zich weleens voor de Heere, om hun struikelen te belijden en te gaan verbeteren. Indien vele Godzaligen zo teer zochten te leven, zij zouden hun verzekering, die zij dikwijls met zoveel moeite en worstelingen verkregen hebben, zo snel niet verliezen en zo naar en donker niet moeten leven, na hetgeen dikwijls na lange tijd en veel moeite verkregen is. Het licht in de ziel wordt dikwijls door korte, onbedachtzame zonden en afwijkingen verloren.

Vr.: Van zulke tere vromen wordt gezegd dat zij met God wandelen, gelijk Henoeh, en zij leren zich aan God gewennen, volgens Job 22:21. Waarin bestaat het wezenlijke daarvan?

Antw.: Zulken stellen Gods alomtegenwoordigheid voor hun ogen. *Ik stel den Heere gedurig voor mij*. Zij doen geen zaken van enig belang, of zij vragen des

Heeren mond raad, volgens Spr.3:6: *Ken de Heere in al uw wegen.* Zij trachten in vele verborgen gemeenschapsoefeningen met de Heere te leven, in verborgen plaatsen. Zij leven veel in afhankelijkheid van de Heere en zien veel op Gods raad en wil.

Vr.: Ik moet bekennen, als men het Christendom beschouwt, dat er maar weinig van zulke wandelaars met God gevonden worden. Maar wat is het gevolg, van Gods zijde, voor zulken die zich zo aan God gewennen?

Antw.: Zij ondervinden de beloften daaraan vastgemaakt Job 22:21. Zij hebben vrede en daardoor komt het goede over hen. Jes.3:10 *Zegt de rechtvaardige, het zal hem welgaan.* Het geluk van zulken is onwaardeerbaar en onbeschrijfelijk, zij genieten hier al een hemel op aarde, zover die genoten kan worden, en zeggen met Asaf: *Het is mij goed nabij God te wezen.* Ps. 73:28. Hoogl. 2:4: *Hij voert mij in het wijnhuis, en de liefde is Zijn banier over mij.* Zij leven onder een gedurige drup en invloed van des Heeren Geest. Zo wandelen zij onder het vertroostend verblijdend licht van des Heeren Geest. Zij ondervinden de waarheid van die belofte, dat God een Beloner is dergenen die Hem zoeken.

Vr.: Wat past het elke vrome om naar zulk een teer leven te staan en ook daartoe te komen. Wat hebben zulke vromen veel voor op hun broeders en zusters in de genade, die naar en duister zijn. Maar maakt dat zulke, die zoveel meer genade bezitten en oefenen, niet hovaardig boven hun naasten?

Antw.: Och nee; hoe meer genade iemand bezit, hoe nederiger het hem maakt. Hij ziet dat hij alles uit genade ontvangt. Hij ziet bij zijn genade zijn gebrek, meer dan een ander van hem zou geloven. Dat alles maakt en houdt hem nederig. Hoe meer genade, hoe nederiger en kleiner bij zichzelf.

Vr.: Wat zijn de beweegredenen die zulke vromen bewegen om zo teer te leven?

Antw.: De liefde Gods des Vaders, Die hem van eeuwigheid heeft uitverkoren. De liefde van de Heere Jezus, Die hen door Zijn dierbaar bloed gekocht heeft. De liefde des Geestes, Die al wat de Vader voor hen verordineerd heeft, en de lieve Heere Jezus voor hen verdiend heeft, hen toepast en toe-eigent, en dat aan hun ziel verzegelt. Ef. 1:13.

EXTRA BIJLAGE

Enkele meditaties

uit het boek 'Uw lijden groot', door J.van Lodenstein.

Het voorwerp van de geestelijke overdenking zijn Goddelijke zaken, bijvoorbeeld de komst van Christus in het vlees, Zijn leven en daden, Zijn lijden en sterven...(Brakel)

Negentiende meditatie,

Om gepaste vruchten uit het lijden van Jezus Christus te verkrijgen, moet verder, wat de Zaligmaker aangaat, Zijn vrijwilligheid en bereidheid tot het lijden overdacht worden.

Deze is niet alleen door Hem in het Oude Testament voorzeggd, (Ps. 40-8-9, vgl.Hebr. 10:9), en voorafgeschaduwd in het Lam dat Zijn mond niet opendoet, maar is ook in de geschiedenis van het lijden overvloedig opgetekend.

De Heere beseftte Zijn aanstaand lijden heel goed, want Hij had het lang voorzeggd. Toch ontweek Hij het niet. Immers, in de wetenschap dat Zijn lijden aanstaande was, ging Hij naar Jeruzalem, de plaats van Zijn lijden.

Toen de tijd daar was, ging Hij in de hof om te bidden, terwijl Hij wist dat deze plaats Judas, Zijn verrader, wel bekend was, zoals staat in Johannes 18 : 1 en 2. Toen Judas tot Hem kwam, noemde Hij hem vriend, alsof Hij voldaan was dat Judas Hem aan het lijden hielp, want Hij wist wel waarom hij kwam. Petrus wilde Hem verdedigen, maart Hij liet dat niet toe.. hoewel Hij andere hulp van de hemel verkrijgen kon, vroeg Hij daar niet om.

Hij overtuigde ook de Joden dat het niet hun listigheid of macht was, maar Gods besluit, voorzegging en raad die Hij wilde dienen. Zij hadden Hem immers dagelijks in de tempel in handen kunnen krijgen, maar hadden Hem niet gegrepen.

Als Johannes over Zijn gevangenneming spreekt, wijst hij erop dat Hij degenen die Hem gevangen zouden nemen, tegemoet ging, om te voorkomen dat zij vergeefs op weg zouden gaan. Hij vroeg hun wel scherp wie zij zochten en zei dat Hij Jezus was, opdat zij niet een vreemde zouden grijpen en opdat hun wapens alleen tegen de Koning van Israel zouden zijn, zoals in 1 Koningen 22:31.

Intussen bewees Hij met Zijn macht wat Hij kon, als Hij het lijden niet had willen ondergaan. Want met een woord wierp Hij hen achterwaarts ter aarde en gebod Hij hun als Meester dat zij met Hem tevreden moesten zijn door de anderen heen te laten gaan. Dat bevel moesten zij als schapen ook gehoorzamen.

Ja, let erop dat Hij gemakkelijk nog een andere macht had kunnen gebruiken. Uit dit alles blijkt overvloedig Zijn gewilligheid in het lijden.

Overdenk dit ernstig, mijn ziel, want daarin ligt de kracht van de borgtocht die de Heiland op Zich heeft genomen. Dat is een vrijwillige verbintenis, die op geen enkele wijze gedwongen kan zijn. Als de Zaligmaker hierover mediteert en Zijn discipelen hierin onderwijst, zegt Hij daarom ook Zelf met klem, dat de aangenaamheid die Zijn werk in Gods ogen vindt en de aanneming ervan, daarin gelegen is, dat Hij uit Zichzelf dit lijden ondergaat. Hij zegt namelijk met nadruk: 'daarom heeft Mij de Vader lief.' Joh. 10:17.

Dit geldt ook voor u en maakt het lijden van Christus zeer kostbaar voor u, mijn ziel! Wek daarom uw ziel op om Jezus met al uw krachten lief te hebben.

Eenentwintigste meditatie.

Deze zaken die de Zaligmaker Zelf betreffen, moesten vooraf behandeld worden. Nu moet eerst ook nog iets overdacht worden wat degenen betreft die Hem deelachtig zullen worden.

Dat is voornamelijk het geloof, te weten het toe-eigenend, zaligmakend geloof, waardoor een mens zich de weldaden van Jezus Christus toe-eigent, als hij gelooft dat Jezus hem zo lief heeft gehad en Zichzelf voor hem heeft overgegeven.

Deze toe-eigening is zeer noodzakelijk, en ook om dit te geloven, zal er enige geestelijke vrucht uit het lijden van Christus voor ons voortkomen. Alle gemoedsaandoeningen komen hieruit voort, dat Hij de Onze is en gepast is voor ons: droefheid en medelijden, omdat Hij onze Man, onze Liefste, ons Hoofd is; blijdschap en gewetensrust, omdat Hij onze Borg is; heiligheid en haat tegen de zonden, omdat die en die concrete zonden van ons Hem verwond hebben.

Welnu, voor dit alles kan geen plaats zijn als wij niet geloven dat Hij de Onze is. Dat geloof kent veel moeite en strijd. Want het gaat niet alleen schuil achter vleeselijke gemakzucht en onaandoenlijkheid, maar het heeft ook in Gods kinderen zijn duidelijke bedenkingen.

Zij durven zichzelf namelijk zo'n grote zaak als zij zien dat deze verlossing is, niet toe te eigenen. Hierin zie ik een macht en diepte van de satan om dat dierbare lijden onvruchtbaar te maken.

Mijn ervaring is dat het dikwijls geen nut heeft deze mensen te willen helpen door hen te wijzen op de genadewerken die God aan hen bewezen heeft. Ik breng hun en mijn ziel wat dit betreft alleen onder de aandacht, dat de Zaligmaker is gekomen om de mens, die in de zonden verstrikt en gevangen is en daarom onmachtig, voor de dienst van God te bevrijden en bekwaam te maken.

Welnu, Zijn lijden kan deze werking niet hebben, als ik niet weet en vast geloof, dat Hij mij zo heeft liefgehad. Daarom wil ik dat dan gaan geloven, om de gewenste vrucht van heiligmaking van Hem te ontvangen en te genieten.

Zesentwintigste meditatie

Degenen die Jezus Christus en Zijn genade ter zaligheid, en die de wateren des levens willen, komen en nemen die om niet. Zij eigenen zich in beginsel alle genaderijke troost en beloften toe, die in de Heere Jezus ja en amen zijn. En om hier een begin te maken: de natuurlijke troost die uit het lijden van Christus vloeit, is dat ons door Hem vergeving der zonden, een gerust en bevrijd geweten en vrede met God gegeven worden, aangezien de straffen van de zonden door Hem gedragen zijn (Jes.53). Het ondraaglijke pak van het knagende en beschuldigende geweten is opgetild en weggegooid. Daardoor kan de mens met opgeheven hoofd het aangezicht gaan opheffen tot God als tot zijn Vader, en alles trotserend zeggen: 'Wie zal beschuldiging inbrengen?' (Rom. 8:33). De straf die ons de vrede aanbrengt, was immers op Hem en Hij is zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.

Mijn ziel, dit is een vrede bij God die alle verstand te boven gaat. En hoe groter de gevoelige droefheid is waarmee u uw zonden en vloek beseft, des te meer kunt u de heilzaamheid hiervan gewaarworden. Deze is voor eenieder die ook maar zijn hals uit het juk van de zonden wil bevrijden, om met een gereinigd geweten de levende God te dienen.

Mijn ziel, laat u zich er dan ook met geen enkel bezwaar van weerhouden met vrijmoedigheid toe te treden op de verse weg, ingewijd door het vlees van Christus, met een waarachtig hart, in volle verzekerdheid des geloofs, na uw hart gereinigd te hebben van uw slechte geweten.

EXTRA BIJLAGE

Thomas a Kempis, De navolging van Christus.

Het innerlijke gesprek van Christus met de gelovige mens.

Ik zal horen wat God de Heere in mij zegt. (Ps.84:9).

gelukkig degene die de Heere in zich hoort spreken en uit Zijn mond een woord van troost verneemt.

gelukkig de oren die het zachte gefluister van God waarnemen, maar geen aandacht hebben voor de influisteringen van deze wereld (Job 4:12).

werkelijk zalig de oren die niet luisteren naar de stem die daarbuiten klinkt, maar naar de waarheid die inwendig onderricht.

gelukkig de ogen die gesloten voor de uiterlijke dingen, zich met aandacht richten op het innerlijke.

gelukkig zij die hevig verlangen volkomen toegankelijk te zijn voor God en alle aardse belemmering van zich afschudden.

neem dit goed in u op, vriend, en doe de deuren van uw zinnen dicht, zodat gij in staat zijt te horen wat de Heere, uw God, u zeggen wil.

dit zegt uw Beminde: 'Ik ben uw heil, uw vrede en uw leven' (Ps. 34:3).

blijf standvastig bij Mij en gij zult vrede vinden. Laat alles wat voorbijgaat los: zoek het eeuwige.

De waarheid spreekt in ons zonder gedruis van woorden.

Spreek Heere, want Uw dienaar luistert (1Kon.3:10). Ik ben Uw dienaar, geef mij verstand om te verstaan wat Gij getuigt (Ps. 118:125).

neig mijn hart naar de woorden van Uw mond, laat Uw uitspraak vloeien als de morgendauw.

laat niet Mozes of een van de profeten het woord tot mij richten: maar spreek Gij liever, Heere, mijn God.

zij kunnen wel woorden laten horen, maar delen de Geest niet mee.

zij zeggen het mooi, maar als Gij zwijgt, zetten zij mijn hart niet in vlam

zij bieden de letter aan, maar Gij ontsluit de betekenis.

zij kondigen geboden af, maar Gij geeft kracht om ze te volbrengen.

zij wijzen de weg, maar Gij geeft sterkte om die te gaan.

zij werken alleen aan de buitenkant, maar Gij onderricht en verlicht de harten.

laat daarom niet Mozes spreken, maar Gij Heere, mijn God, eeuwige Waarheid opdat ik wellicht niet sterf en zonder vrucht blijf, als ik alleen maar van buiten vermaningen heb aangehoord en inwendig niet ben ontbrand.

Wonderlijke werking van de liefde Gods

de liefde wil naar boven en niet door het lagere weerhouden worden.

niets is zoeter dan de liefde, niets is sterker, niets is hoger, breder of vreugdevoller, niets rijker of beter in de hemel of op aarde.

want de liefde is uit God geboren en kan niet anders dan boven al het geschapene rusten in God.

wie liefheeft ziet niet naar de gave, maar boven alle goede gaven keert hij zich naar de Gever toe.

de liefde kent dikwijls geen maat, maar is vurig boven alle maat.

de liefde waakt en slapend is zij niet afwezig. vermoeid raakt zij niet uitgeput, een machtig geluid in de oren van God is de brandende, innerlijke liefde die zegt: 'Mijn God, mijn Liefde, Gij zijt geheel van mij en ik ben geheel van U.

Gebed om de liefde Gods te vragen.

Maak mij wijd in de liefde, dat ik leer met de innerlijke mond van het hart te smaken hoe zoet het is te beminnen, en in de liefde vloeibaar te worden en onder te gaan. Laat mij in hevig vuur en in verbazing gegrepen worden door liefde die mij te boven gaat. Laat mij het lied van de liefde zingen en U mijn geliefde volgen naar omhoog. Laat mij ziel bezwijken in uw lof als ik van liefde jubel.

Laat mij U meer beminnen dan mijzelf en mijzelf niet tenzij om U, en in U allen die U werkelijk beminnen zoals de wet van de liefde dat voorschrijft, die als een licht van U uitstraalt.